

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.15, november 2019

Indledningen er redigeret af Jon Tafdrup og Steen Tullberg

Tilsyn ved dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktcommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Den nordiske Enighed”

og

ADAM OEHLENSCHLÆGER. Et Mindeskrift om Festen den 14. November 1849

ved Kim Steen Ravn

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Den nordiske Enighed
- 3 Mindeskriftet til Oehenschläger
- 4 Anvendt litteratur

1 Anledning

Grundtvigs sang “Den nordiske Enighed” udkom i anledning af Adam Oehenschlägers 70-års fødselsdag. Den blev udgivet sammen med otte andre sange i *FESTEN for Adam Oehenschläger. Den 14. November 1849*. Fødselsdagen blev fejret på Skydebanen i København. Festkomiteen, der stod bag både udgivelsen og selve fejringen af Oehenschläger, havde bedt pressen ikke at referere fra fødselsdagsfesten. Grunden var den, at komiteen planlagde at udgive sangene og talerne senere (Bibliografien, bind 2, s. 362), hvilket skete med udgivelsen af festskriftet *Adam Oehenschläger. Et Mindeskrift om Festen den 14. November 1849*. Festskriftet udkom i begyndelsen af januar 1850 (Bibliografien, bind 3, s. [31]). 18 forfattere, 17 danske og en enkelt svensk, bidrog til festskriftet, der i alt indeholdt 12 sange og digte samt 11 taler til Oehenschläger, det hele anbragt i den rækkefølge, hvori det blev fremført på dagen. Grundtvig bidrog med sangen “Den nordiske

Enighed” og tre taler til festskriftet.

2 Den nordiske Enighed

Sangen består af fem strofer a otte vers med krydsrim. Verslinjerne 1, 3, 5 og 7 består hver af fire trokæer, verslinjerne 2, 4 og 6 består af tre trokæer, mens linje 8 altid slutter med en trykstærk enkeltstavelse. Digtet er skrevet på J.H. Stuntz' melodi til Carl Plougs programdigt *Unge Genbyrds Liv i Norden* (1842).

Oehlenschläger nævnes ikke ved navn i sangen. Han beskrives i stedet gennem en sammenligning med Brage. I strofe 1 fremstilles et splittet Norden, som dog kan samles gennem digtning “som Vaar ved Fuglesang” (Grundtvig 1849, s. 10). Norden er splittet af Loke ved list (vers 2) og Thor med magt (vers 3). De to mytologiske figurer hentyder til de tidligere militære og politiske nederlag til svenskerne. Oehlenschläger skal i skikkelse af Brage hele sårene fra disse nederlag. Samlingen af Norden skal ikke ske ved at udviske forskellene mellem de tre lande. Sprogens forskelle skal bevares, og hver for sig skal de i venskabelig strid kappes om at lovprise den nordiske natur. Digterne skal samle de nordiske folk, og derved “Enes godt dog om at prise / Alt, hvad Livet blomstrer ved, / Enes altid om at vise / Nordisk *Broder-Kjærlighed*” (strofe 3, vers 5-8). Enigheden skal være et værn mod ydre fjender og med det fælles mål at kæmpe for ”Friheds Sag i ædel Pagt, / Mod al Jorderigs Tyranner“ (strofe 4, vers 6 f.). I strofe 5 vender Grundtvig igen tilbage til Oehlenschläger gennem beskrivelsen af Brage. Hans digtning er så stærk, at end ikke en fimbulvinter kan lægge hindringer i vejen for Nordens enighed (strofe 5, vers 4-8).

3 Mindeskriftet til Oehlenschläger

Festskriftet består som nævnt af 12 sange og digte samt 11 taler. De enkelte bidragsydere præsenteres kort, før de fremfører deres bidrag, uden det fremgår, hvem der er ophav til selve præsentationerne. Disse og de forskellige bidrag er blot adskilt af en enkelt blank linje i festskriftet.

Grundtvigs sang “Den nordiske Enighed” introduceres med ordene: “Præsidenten opfordrede nu til at afsynge Sangen af Pastor Grundtvig for Nordens Enighed, idet han meddeelte Forsamlingen, at Digteren derpaa selv vilde tage Ordet” (Grundtvig 1850, s. 15). Ud over sangen holdt Grundtvig tre korte taler til Oehlenschläger.

Første tale er en skåltale. Talen er lige så meget en tale om forholdet mellem de tre nordiske lande Danmark, Norge og Sverige, som det er en tale til Oehlenschläger. Grundtvig opholder sig især ved forskellen mellem enighed og enhed. Enheden kan blive for stor, hvilket Tyskland og Rusland er eksempler på. Enigheden kan derimod aldrig blive for stor. Grundtvig sætter lighedstegn mellem Nordens guder og Nordens ånd og danner derved en reference til Oehlenschlägers digtsamling *Nordens Guder. Et episk Digt* (1819) og dermed til fødselaren selv. Med denne digtsamling vakte Oehlenschlägers de nordiske guder af deres lange dvale, hvad der gjorde ham til Nordens vigtigste digter, og et “deiligt Forbillede paa *Enighed i Norden*” (s. 18). Oehlenschläger beskrives som den første, der gjorde den norrøne mytologi til en del af

sin digtning. Skønt han fik mange efterfølgere, er alle ifølge Grundtvig “*enige* om, at vi har lært af ham, og at han er vor *Mester!*” (s. 18). Talen gentager i alt væsentligt, det som Grundtvig udtrykker i sangen “Den nordiske Enighed”.

Den anden tale holdt Grundtvig på vegne af de danske kvinder. Fra dem overrækker han Oehlenschläger en laurbærkrans. I optakten til talen kaldes overrækkelsen for det “egentlige Glandspunkt i Festen” (s. 29). I talen sammenligner Grundtvig Oehlenschläger med Hjarne, der ifølge sagnet modtog kronen af folket efter Frode Fredegods død, da han havde digtet den afdøde konge det bedste eftermæle.

Forud for Grundtvigs tredje tale, havde H.P. Holst udbragt en skål for “ikke blot de kjødelige, men ogsaa de aandelige” af Oehlenschlägers børn (s. 30). Det får Grundtvig til at bede om lov til at udbringe en skål for Ingemann, som “egenlig er Navnet paa en *Skjaldinde*, der kan staae ved Siden ad den største Skjalds” navn (s. 30 f.). Forholdet mellem Ingemann og Oehlenschläger fremstilles som forholdet mellem Idun og Brage: Hun, dvs. Ingemann, er den digteriske medhjælper for Brage, dvs. Oehlenschläger (s. 31). Grundtvigs opfattelse af Ingemann som kvinde i åndelig forstand skal forstås som en positiv og anerkendende kvalitet. Allerede i “Første Riimbrev. Til Bernhard Ingemann” (1817) kaldte Grundtvig Ingemann for kvinde (Grundtvig 1817, s. 105).

Sammenligningen må ikke opfattes som kontroversiel, og Ingemann erkender også selv, at det kvindelige er en del af hans natur (Fossat et al. 2018, s. 25 f.). Kvinden er hos Grundtvig et symbol på modernationen (s. 26), en forestilling han allerede formulerede i artiklen “Om dansk Poesie, Sprog og Historie” (Grundtvig 1816, s. 27). For Grundtvig giver Ingemann gennem sin digtning fædrelandet sammenhængskraft som nation (Martinsen 2017, s. 65). Det samme gælder Oehlenschläger. Grundtvig siger det ikke direkte i talen, men det fremgår indirekte gennem sidestillingen af de to digtere (Grundtvig 1850, s. 30 f.).

4 Anvendt litteratur

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954).
- Grundtvig, N.F.S. (1816) “Om dansk Poesie, Sprog og Historie” i *Danne-Virke et Tids-Skrift*, bind 1, s. 16-35. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1817) “Første Riimbrev. Til Bernhard Ingemann” i *Danne-Virke et Tids-Skrift*, bind 2, s. 100-117. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1849) “Den nordiske Enighed” i *FESTEN for Adam Oehlenschläger. Den 14. November 1849*, s. 10 f. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1850) “Den nordiske Enighed” i *Adam Oehlenschläger. Et Mindeskrift om Festen den 14. November 1849*, s. 16 f. København.
- Fossat, Sissel Bjerrum, Lone Kølle Martinsen & Jesper Lundby Skov (2018) “Kampen om kvinden: Begrebshistoriske perspektiver” i *Kvinder, køn og forskning. Historiske perspektiver på køn*, bind 4, s. 18-32.

København.

- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.
- Martinsen, Lone Kølle (2017) "Danmarks største Digterinde: Skitse til en vurdering af Grundtvig og Ingemann i et køns- og følelseshistorisk perspektiv" i *Den gode den onde. Om grundtvigianister og branditter*, s. 49-72. København.
- Ploug, Carl (1842) *Unge Genbyrds Liv i Norden*. København.